

אוניברסיטת בר-אילן
החוג המשולב למדעי החברה
"מבוא לאנתרופולוגיה"
74-123-01
ד"ר זאב קאליפון

מטרת הקורס:

מטרת הקורס היא להקנות לתלמיד ידיעות בסיסיות באנתרופולוגיה כדיסציפלינה ובדרך חשיבה מחקרית. נסקור את התפתחות האנתרופולוגיה כמדע ומקומה במכלול המדעים המודרניים ובמיוחד דרכי החשיבה המייחדות אותה בין המדעים.

דרישות הקורס:

הקורס מחולק ל-6 פרקים. על התלמיד לקרוא את המאמרים השייכים לכל שיעור ולהשתתף בדיון, לכן הופעה בשיעורים חיונית ומשפיעה על הציון.

בסמסטר הראשון יהיה תרגיל (כתב יד קריא רצוי מאוד) ותהיה בחינה בסוף כל סמסטר. התרגיל שווה 10 אחוזים מן הציון הסופי (20 אחוזים מהסמסטר הראשון) ושאר הציון מבוסס על הבחינות. תרגיל מוגש באיחור של שבוע יורד ציון שלם, ואיחור גדול יותר לא יתקבל (להוציא מקרים מיוחדים).

א. מבוא למבוא: המושג תרבות, מקצועות האנתרופולוגיה, גישות עיקריות (בריטית ואמריקאית), והשיטה האתנוגרפית.

ב. סקירה היסטורית של התחום: תורת האבולוציה והשפעתה על החשיבה המערבית אז והיום (מונח גזע במאה ה-19 וסוציו-ביולוגיה היום).

החיפוש אחרי אבות האנושות (קצת על אנתרופולוגיה פיזית ופרימיטולוגיה). הכרת החברה המסורתית ומוסדותיה: שארות, נישואין, קלנים, שבטים, קסטות, דת, מיתולוגיה וסימבוליות.

ד. מבוא לאנתרופולוגיה חברתית (הגישה הבריטית): גישות שונות של פונקציה, כוח וקונפליקט, חליפין וכלכלה (נסקור חברות של ציידים ולקטים, חברות פסטורליות וחברות של איכרים).

ה. מבוא לאנתרופולוגיה תרבותית (הגישה האמריקאית): חקר באינדיאנים כאב-טיפוס של מחקר אנתרופולוגי. ארכיולוגיה, פרה-היסטוריה, לינגויסטיקה, ביולוגיה ותרבות כמקשה אחת.

גישות חדשות הנובעות מהגישה האמריקאית: תרבות ואישיות (גישות פרוידיאניות), לשון ותרבות (גישות וורף-ספיר) וסוציו-ביולוגיה.

ו. אנתרופולוגיה עכשווית: אנתרופולוגיה עירונית ואנתרופולוגיה רפואית.

ביבליוגרפיה:

א. רב הקריאה נמצא בספר: האבילאנד, ווליאם, אנתרופולוגיה תרבותית (תורגם לאחרונה על-ידי האוניברסיטה הפתוחה).

שמו סוציולוגיה לפי הבי.אנ (423138)

במידה שהספר הזה לא זמין (ובלית ברירה) נשתמש בספר: גולדברג, זיו ובסקר, אנתרופולוגיה: אדם, חברה, תרבות, תל-אביב, צ'ריקובר 1978.

שמו סוציולוגיה לפי גול.אנ (115403)

ב. מאמרים נבחרים מתוך הספר: שוקד, מרקס ודשן (עורכים), פרקים אנתרופולוגיה חברתית, ירושלים, שוקן 1980.

שמו סוציולוגיה לפי פרק.בא (115661)

ג. מאמרים נבחרים מתוך הספר: ד.רבינוביץ (עורך), שקספיר בג'ונגל: על מפגשים בין-תרבותיים **שמו סוציולוגיה לפי שקס.בג' (83306)**

ד. פרקים 4 ו-7 מתוך הספר: מרווין הריס, פרות קדושות וחזירים משוקצים. **שמו סוציולוגיה לפי הרי.פר (66318) וגם תדפיס 996 (182374)**

ה. בילו, יורם, "רפואה מסורתית בקרב יוצאי מרוקו", צילום. **תדפיס 174 (167151) וגם בספר: יהודי המזרח שמו סוציולוגיה לפי יפו.מב (20447)**

ו. שוקד, משה, "מחקר אנתרופולוגיה בארץ: מעורבות לעומת הסתכלות מבחוץ", צילום.
בתוך הספר: דור התמורה שמור סוציולוגיה לפי שוק.דו (115841)

ז. נבו, אביתר, האבולוציה ומוצא האדם, מדע לד 2 1990 (גם בצילום).
תדפיס 4813 (291523)

ח. ביבליוגרפיה באנגלית (נמצאים בתיק הצילומים):

E.N. Anderson. Some Chinese Methods of Dealing with Crowding,
תדפיס 177 (167162)

R.F. Benedict. Child Rearing in Certain European Countries
תדפיס 1085 (171501)

R. Linton. Diffusion (from The Study of Man)
תדפיס 66 (186802)

P.Hence Language, Thought and Culture,
תדפיס 623 (216276)

The Search For Early Man, National Geographic. Nov.1985 (vol.168, N0.5)
כתב עת בספריה המרכזית